

425. 09. 20.
1976 SEP 12
ZALAI HÍRLAP

SZÁZÉVES A SUGÁR ÚT, A MAI NÉPKÖZTÁRSASÁG ÚTJA

Pest úthálózata történelmi fejlődés eredménye. A belső Kiskörút a régi városfalak mentét követi, a Nagykörút egy elmosarasodott Dunaág helyén húzódik, a sugárirányban kivezető Váci, Kerepesi, Üllői, Soroksári stb. utak pedig a századokon át kialakult országutak nyomvonalán haladnak. Megfelelő városrendezési tervek hiányában csak egyetlen új nagyobb útvonal terve merült fel először; 1841-ben: Kossuth Lajos indítványozta egy árnyékos fasor építését a Városerdőbe, a

vegős új útvonalat, egy sugárutat teremteni.

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa rögtön megalakulása után, 1870-ben ennek megtervezését tartotta egyik első feladatának.

Az országgyűlés a nagy költségek miatt a Sugárutnak — így nevezték el — megépítéséről külön törvényt hozott (1870: LX.) A munka méreteire jellemző, hogy 219 ingatlant kellett kisajátítani és lebontani, s ezekben a — tegyük mindjárt hozzá, hogy ócska és egészségtelen — lakásokban kb. 10 000

— nagyobbára földszintes — házat le is bontottak, de az 1873-ban kezdődő gazdasági válság a munkákat nagyon lelassította. A telekvásárlás és az építkezés csak 1880. után lendült fel, s az utóbbi 1884-re fejeződött be.

Ybl Miklóst még 1872-ben felkérték az egész útvonal kialakítása művészi irányítójának. Ezt a feladatát a legteljesebb mértékben sikerült megvalósítania.

A Sugárutat előkelő, reprezentatív útvonalnak szánták, ennek megfelelően boltot alig terveztek, inkább csak kereskedelmi vállalatok bemutató és mintatermeit és csupán egy-két magas színvonalú üzletet. A mai boltok jelentős részét később lakásokból alakították ki.

Három, egymástól jól elkülöníthető és majdnem egyforma hosszú részre oszlik. Az első a Bajcsy-Zsilinszky úttól a nyolcszögletű Olykor Oktogonnak, ma November 7-e térnek elnevezett kiszögélésig tart. Zárt beépítésű, 34 méter széles. Az Oktogontól kezdve 45,5 méterre szélesedik ki, a középre ültetett fasorok több ágra bontják, ezek közül egy-egy mindkét oldalon a sétalovaglóknak volt fenntartva, ma a gyalogosoké. A második és harmadik részt a Körönd (ma Kodály körönd) választja el. Ettől kezdve a zárt beépítést kertes hazak váltják fel. Említsük meg a Körönd szobrait, amelyek a török és kuruc kor legendás hőseit örökítik meg, Zrínyi Miklóst, Szondy Györgyöt, Balassi Bálintot és Vak Bottyánt.

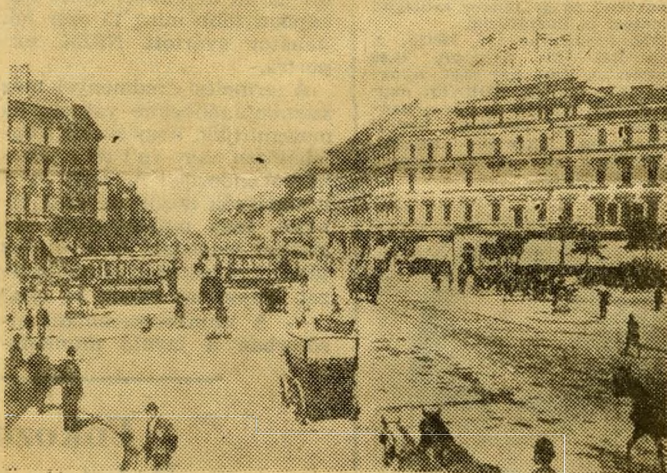
A szükséges útépitési munkák, terek feltöltése után a Sugárutat száz évvel ezelőtt 1876. augusztus 20-án akarták megnyitni. Az utat a forgalom számára valóban megnyitották, de ünnepség nélkül, mert a burkoló munkák befejezésével néhány napot késtek.

Az út előkelőségét azzal is hangsúlyozták, hogy zajtalan fakockákkal burkolták. Érdekes megemlíteni, hogy a vállalat 20 évi kezességet vállalt ezek kifogástalan állapotáért. Villamossággal nem akarták elcsufítani, ezért földalatti kéregvasutat fétesítettek. 1895-ben egy évnél rövidebb idő alatt épült meg Európa első földalatti villamosa. A több, mint három és fél km hosszú pálya a Gizella (ma Vörösmarty) térről vitt ki a Városligetbe. Később is gondosan ügyeltek a kifogástalan közlekedésre, ezért itt nyitották meg az első autóbuszvonalat, noha nagyobb szükség lett volna rá másutt, ahol a földalatti a tömegközlekedést nem oldotta meg ilyen jól.

A Sugárút építését erősen támogatta Andrássy Gyula miniszterelnök, a Fővárosi Közmunkák Tanácsának elnöke. Halála (1890.) után ezért róla nevezték el. Mai neve Népköztársaság útja.

A Sugárúton kívül még egy hasonló utat tervezett a főváros. 1930-ban határozták el végleg a megépítését. Először Erzsébet, később Madách Imre útnak nevezték el, de mindmáig csak a legeleje készült el a Tanács körút mellett. Így a Népköztársaság útja az egyetlen várostervezés alapján készített nagyobbabaszású út Budapest belterületén.

Vértessy Miklós

Az Oktogonon (ma November 7-e tér) 1896-ban

mai Városligetbe. Pest „tüdejét”, a ligetet ugyanis csak a szűk, nagyforgalmú, bazárszerű üzletekkel túlszűfolt Király (ma Majakovszkij) utcán lehetett megközelíteni. Ezzel párhuzamosan akartak egy széles, le-

ember lakott. A költségek fedezésére a törvényhozás 3,3 millió forintot szavazott meg és ezenfelül 4,9 millió kölcsönt, ezt a szabályozás után létesített telkek eladási árából kellett visszafizetni. 1872–73-ban közel 70